

Szerkesztőségi iroda:

R-Szombat, Jánosi-utca 42. sz.
Ide intézendő a lap szellemi
részét érdeklő minden közle-
mény és levelezés.

Bérmentelen levelek nem fo-
gadtnak el.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Előfizetési díj:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN HÉT VASÁRNAPJÁN.

Kiadó-hivatal:

R-szombat, Losonczy-utca 24.
sz. **Rábely Miklós** könyvnyom-
dájában. — Ide intézendők a
kiadóhivatalt illető előfizetési
pénz-, hirdetés-, nyilvántér-
és felzárólapok.

Hirdetési díj:

Egy négyhasábos négy sor tér-
fogata 5 kr.
Bélyegdíj: minden beiktatás
után 30 kr.

Nyiltér:

Egy sor 20 kr.

Előfizetéseket elfogad: A „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala Rimaszombat Losonczy-utca 24. sz., nemkülönböztetve minden hazai postahivatal. Az előfizetések legelő-
szerűbben posta-utalvány útján eszközölhetők. — **Hirdetéseket** csak a kiadóhivatal vesz fel.

Nemzeti ünnepet!

Általános szokása volt és lesz minden művelt népnek, hogy a nemzeti közszellem ébrentartására, terjesztésére és fejlesztésére részint a vallás elvein, részint pedig nemzeti hagyományos szokáson alapuló ünnepélyeket tartott és tart, ez által akarván a nemzetet alkotó különféle elemeket egyesíteni, összeforrasztani, hogy legyenek ezek egyek mindenkor a hazaszereteten, s vállvetett buzgalommal műveljék a hon javát s ledönthetetlen falat képezzenek a feltornyosult veszélyekkel szemben.

Igy volt ez az ó-kor minden művelt nemzeténél, s így van ez ma is, mert az anyagi erők fejlesztése mellett az állami életnek egyik sarkalatos tényezője a nemzeti közszellem és közérzet folytatóns ébrenléte és szakadatlan lángolása.

Ha hazánk történelmének lapjait forgatjuk, bizonyosságot nyerünk a fentebbiek igazolására, mert világosan kitűnik ebből, hogy csak azon uralkodó alatt volt nagy és boldog Magyarország, ki e kettőt a nemzettest minden rétegeibe átültetni, egyeseknek és testületeknek sajátjává tenni képes volt; sőt a külföldről behozott újítások is csak akkor váltak a nemzet sajátjává, ha azokat nemzeti szellemben átalakítani, a haza és magyar társadalmi viszonyokhoz megfelelőleg átvaltoztatni sikerült.

Igy volt ez I. István, I. László, IV. Béla, Nagy Lajos, sőt az ingatag jellemű Zsigmond alatt is, nem is említve igazságos Mátyás királynak, a nemzet kedveltjének nagy horderejű, korszakalkotó reformjait.

Igy alakították át a magyar nemzet viszonyait az 1790—91-iki országgyűlésen hozott törvények, így e század nagy alkotásai, melyeknek fénypontja, mondhatni koronája az 1848-iki törvények.

Csak hogy míg a 48-at megelőző események és nagy alkotások keresztülvitelénél kizárólagosan az úgynevezett kiváltságos osztályok voltak csupán az államélet tényezői, kiknek keblében a nemzeti közszellem és hazaszeretet firól-fíra, nemzedékről-nemzedékre ott-hont talált: addig az újabb viszonyok között, — megszűnővén a kiváltságosok korszaka, — egy új s tekintélyes számú alkotó elemmel növekedett a nemzettest, t. i. a nem kiváltságosok osztályával, mely nem állván a műveltségnek azon fokán, melyen amazok, a nemzeti közszellemet elsajátítani, állandó vezérelvül maguk elé tűzni, azt ápolni, iránta lelkesülni nem voltak oly mérvben képesek; melynek oka leginkább azon politikai eseményekben keresendő, melyek 48 után következtek.

Azonban, ha a magyar társadalmi életet úgy a mint van, figyelmünkre méltatjuk, úgy fogjuk tudni, hogy még ma sincs meg közöttünk azon nemzeti közszellem, melynek varázsereje képes nagygyá és hatalmassá tenni bármely nemzetet. Felekezeti szűkkeblűség, nemzeti féltékenység, itt-ott nagymérvű önzés akadályozzák ennek terjedését, daczára a nevelésügy virágzásának, egyesek és testületek lankadatlan buzgalomának és áldozatkészségének.

Igen, mert elfeledkeztünk gondoskodni oly tényezőkről, melyek nemesak kis, különválasztott körökben hanem a haza határain belül, mindenütt egyengetné e szellem birodalmát s évről-évre, tért hódítani segélné a nép minden rétegeiben.

Nincs nemzeti ünnepünk, melyen évről-évre megemlékeznék hazánk kiváló férfairól, meg azokról a „névtelen hősekről,“ kik mindenüket a magyar haza és szabadság oltárán áldozták fel, buzdítanak a népet, buzdítanak gyermekeinket a hazaszeretetre, pedig fogékony nemzeti közszellem nélkül nincs valódi nemzeti lét.

De hiszen ez irányban felszövellni éppen most, midőn oly lázas tevékenység uralkodik e szellemterjesztése érdekében, talán nem alkalomszerű? mondják sokan. Csak hogy mi nem olyan nemzeti közszellemet értünk, mely uralmát csak ideig-óráig biztosítja, hanem olyat, melynek uralma örök és maradandó, melynek gyökerei az imával, a vallásosság, hitremény és bizalom erejével együtt és egyszerre ültetettek el s fejlesztetnek tovább lankadatlanul, miként maga a vallás. — Ezt pedig csak úgy érjük el, ha azon napot, melyen oly sok veszély után szabadságunk hajnala felderült, márczius 15-ikét nemzeti ünnepé tesszük, s azon leszünk, hogy azt kunyhóban és palotában, ima- és magánházakban, kor-, nem-, vallás- és nyelvkülönbség nélkül, miként a feltámadás ünnepét, megünnepeljük. — Franciaországot nem az egyházak által megalapított, de a nemzet által rendezett szabadságünnepek tették nagygyá, mert itt ápolták évről-évre a nemzeti közszellem élőfáját, melynek árnya alatt e század óriási viharai közben is a nemzet felbirta magát tartani a világ színpadán nemesak, hanem vezérszerepét ennek hatása alatt sem külerőszak, sem belső visszavonás nem volt képes kezéből kiragadni.

Vallásossággal párosult nemzeti közszellemre nekünk is szükségünk van, mert csak így leszünk egygyé, kiket foglalkozás-, nyelv-, vallás- és birtok állapotok elválasztanak, a szent hazaszereteten. r.

Szemle.

Itt vannak, megjöttek.

Csak nézek, hallgatok, fülelek jobbra-balra, de sehol se veszem észét a régi magyar „isten hozott“ barátságos biztatásainak. Kik lehetnek ezek? Egy

T Á R C Z A.**Meddő napok,**

(Irodalmi divattudósítás.)

Miről nem zengtem még vidám dalt,
Mi egykor keblem eltelé . . . ?
Lantom már mindent felmagasztalt,
Hogy a lelkem is fájt belé.
Kék s barna szem, szerelem s pipa,
Öröm, búbanat, fájdalom,
Tavaszi, madárdal — s istennyila . . .
Minden zengett már lantomon.

Miről zengjek? mondjátok miről?
Mert nekem most dalolni kell!
Hisz hallani lehet már messziről,
Miként zajong, dül e kebel.
S ma már boldog, boldogtalan dalol,
Ki egy-két rimet eltalál,
Úton, utfélen és — bokor alól
Koldus, poeta és madár.

S a dalnokok e koszorujából
Magam maradjak ki csupán . . . ?
Nem! Legyek a világon bárhol:
Mennem kell a csalhang után.
Felhangolom hát lantom hurjait,
S zengem a mi elem akad.
A dal mily jó! mily mélyen andalít . . .
(Bár néha még gixert is ad.)

De hát ma a világnak sorja az,
Hogy a dologhoz nem konyit.
Mint például, mikor esik, havaz:
A szív tavaszról álmodik.
Es midőn a forró nyár köszönt,
Mosolygván minden fent s alant:
A dal szavával támaszt vizözönt,
Hamis huron szólván a lant.

S mert a világ sorja így áll, hát
A lantot én is fölveszem.
(Hisz' az, ki a költő szívébe lát,
Tudja, nem ok nélkül teszem.)

S habár néha-néha gixert adok,
— Gyarló vagyok én is talán —
Mentségem: az üres, meddő napok,
Nincs tárgy, bár eszme sok van ám!

Irok tehát tárgyatlan éneket,
Egy értelmetlen rimözönt;
S ha sorsom a világ elé vezet,
A nép mint nagy költőt köszönt!
S hogy járt az út, melyre lépni fogok,
Tanubizonyságot teszek:
Olvassatok el sok honi lapot
És azután — ítéljete. —s.

Kirándulás Brassó vidékére.

— Báró Nyáry Lászlótól. —

Hazám délkeleti határain írom e sorokat, hová már régóta vágytam, s szemléletébe merülve e változatos panorámáknak, e szakadatlan nyüzsgő életnek, mely az idegenszerűség és szokatlanság varázsával lebilincseli lelkemet, a reám gyakorolt igéző hatást nem vagyok képes eltitkolni. Megyénk szülőtte, Vincze D. tanárom társaságában, szüreti szünidőmet felhasználva, Nagy-Enyedről, — a világ közepéről, mint az erdélyiek szokták mondani, — október végén elindulva, kellemesen utaztam a Maros völgyből a kies Küküllő- és Olt völgyén át, a Barezaságra, Brassó vidékére. E völgyek minden fordulatanál új és új festői képek tárultak szemem elé. Vonatunk gyakran érintte magyar, szász, örmény és oláhoktól lakott városokat és falvakat. Gyorsan haladtunk, és én helyet foglalva kedvezet gondolataim között, figyelmesen szemléltem a bérezes Erdély minden pontját, melyeknek mindenikéhez egy-egy történelmi emlék van fűzve, s nem tudtam nyugodni, mert majd egy, majd más gyorsan eltűnő hely megpillantása kötötte le figyelmemet és terelte gondolataimat, e bérezek és tárgyak dicső multja felé.

A Tövisnél elágazó vonalon először is Balázsfalva, eme híres oláh fészék szemlélésébe merültem, mely egy jókora nagy faluhoz hasonlít inkább város léttére: a két tornyu egyesült görög vallású oláh templom, a vele összefüggésben látszó érseki palota, és papnövelde, a távolabb ártatlanul fehérülő, kálinista magyar templom tornya emelkedik ki leginkább e sáros városból, melyek kissé megtörik az egyhangu látképet. Az érseki palota háttérénél terül el ama nevezetes „Campu liberta-

ti“, szabadság mezeje, vagy mint a magyarok leghelyesebben nevezik, „liba legelő“, hol az oláh fiesorok évenként össze szoktak gyűlni márczius 15-ike körül, megünnepelendők ama gyásznap sötét emlékét, melyen nemzetünk tüzzel-vassal elpusztítása általuk ott kibírdettett.

Meg sem pihenve e fájó gondolatoiktól, mellyel e várost elhagyók, alig vártam, hogy a segesvári csatatérnek dicső multunk e magasztos helyének szemlélésében merengjem el. Akaratlanul eszünkbe jutott, sőt el is mondogattuk hallhatatlan költőknek, az itt dicső halált halt Petőfi költeményének néhány sorait, mintegy gondolatunkban keresve és találva fel az ő megdicsőült szellemét.

Segesvár, ez ódon szász város, hegyes-halmos vidékével, kellemetes panorámát nyújt. Itt, mintegy kifáradva ama dicső napok alatt történt események feletti gondolatoktól, csaknem alkonyatig e tárgygyal foglalkozánk, míg nem elértük a kedves székely földet, megpillantva Szent-Kereszturnak hatalmas ternyát.

Esti hét óra volt, midőn a barezasági síkon át, a brasói indóháznál megállánk, hol a bérkoesik tömege, a koesival üzérkedők zaja, magyar, német és oláh nyelven, elnémíták a vasló szipatolását, egy magyar felénk közelegve, ajánkozott a bevitelre, előre kijelentvén az árát. Epen országos vásár lévén, örvendtem, hogy most a messze vidékről besereglett sok ajku népet együtt láthatom.

A gázzal világított utcák, a téreken sokadozott vásáros székér és ember tömeg, nagy városi színben tüntetett fel minden helyet. Végre a belvároson keresztül elértük a Bolgár-szöget, hol Koós Ferenc kir. tanfelügyelő ur vendégszerető házában ajtaja nyílt meg előttünk. A szives fogadtatás után azonnal megállapítottuk a másnapi teendőket.

Már kora reggel fölébresztett a közeli oláh templom tornyából hangzó egyhangú esőrómpölés, tókálás, majd egy vasdarab verésének esengése, a különös harangozás, mely kora reggel imára szólítja a hívőket. Eleinte különösnek tűnt fel előttem míg nem tudtam, hogy a görög vallásúak nemesak a harang, hanem egy darab deszkáni ügyes kopogtatás és egy esengő acél rudaeska hangját is bélevegyítik a minél több apró harangok kirívó hangjai közé.

Ehez bizony hozzá kell szokni annak, ki olyan vidékről jön ide, hol még a harangok megválasztásánál is az őszhangot keresik. Felébredésem után az ablakon kitekintve, legelső pillantásom a város fölé hajló, büszke Czenkre esett, melynek tetejéről tiszta időben az egész Brassómegyét és a székelyföldet beláthatni.

tatárjárás mongol csordáit nem fogadnák ennyi hazafias megbotránkozással.

Kifakadások tétetnek, interpellációk, panaszok, az elkeseredés és méltatlankodás szavai hangzanak fel mindenfelől. Mit akartok? Pánszlávokat akartok nevelni jó hírű iskolánk termeiben, meg akarjátok méltelyezni a zsenge növendékek szívét lelketlen és hazafiatlan törekvések fanatikus képzelgőivel? Hazáruólók akartok-e lenni?

Két elbolondított tót gyerek miatt . . .
Én magam részéről nem esodálom a hazafias aggodalmakat; sőt a helyett, hogy megbocsátani jogosítva érezném magamat, inkább méltányolom mind-ama kifakadásokat és panaszokat, melyek azon alkalomból, hogy a Pozsonyból kiutasított pánszláv diákok közül egypár a mi egyesült protestans gymnasi-umunkba tanítványul felvétellett, — de meggyőződés-azért szilárd arra nézve, hogy a mi a pozsonyi lyce-umnak nem sikerült, (hajlandó volnék így zárjel közt megjegyezni, hogy: mert nem is nagyon volt rajta) az sikerülhet, sikerülni fog a mi iskolánk hazaszerető lelkes tanártestületének, s abból a két félrevezet-ett tót gyerekből még jóra való, egyenes, becsületes magyar emberek válhatnak.

De csak azt mondom — uraim, — hogy bottal sohase képeztek még poétát, a sárga holdvilágtól a rózsá ki nem nyílik; — ijesztéssel, megvetéssel, inzultálással a pánszláv fanatizmust azokból a gyer-meki lelkekből, — melyek absolute romlottak nem lehetnek, de a melyek természetszerint makacsab-bak, — ki nem verik! be kell bizonyítani nekik, hogy ábrándjaik nem egyebek ostoba és szétfeszülő szappan-buborékoknál, s hogy az, a mit mi „magyar cultura,“ „hazaszeretet,“ „becsület“ nevek alatt ápolunk, tanítunk és tisztelünk, az többet ér ama szerencsétlen phantasmagoriáknál, melylyekkel az ő gyenge elméi-ket és sziveiket lelketlen ámitók megmételtyezték.

Ez hazafias missiója a rimaszombati egyesült protestans gymnasiumnak akkor, mikor pánszláv üzelmek miatt elkergetett tanulókat keblére ölel.

És azután . . . különben is nagyon furesa, mi-
kor ágyuval rontanak a szunyogokra . . .

* * *

A capite foetet piscis. . .

Már csak a közmondás, melyet évezredes tapasztalat lépten-nyomon igazol, — igaz marad mindig, azt mondom.

Bezzeg Putnok, — a hazafias magyar Putnok — melyben double d'or-ért sem kapsz egy 5 krajczáros magyar szövegű váltót, igen szépen eltanulta tőlünk, hogy miképen kell ellenére tenni a helyi ipar érdekeinek.

A mint mi — minden igaz ok nélkül — exportáltuk derék csizmadiánkat, ép oly önkényüleg bánt el iparosainkkal a legközelebbi múlt putnoki vásár alkalmával a putnoki vásárbérlő. Régi helyeikről vissza

Az oláh gymnasium szép épülete előtt menve el, feltűnt a sok francia sapkájú oláh tanuló, annyival is inkább, mert mindenik sapkáját, egy ujnyi szelességű, kék, sárga, veres, oláhországi színű szalag köríti, s megvallo, rosz benyomást keltett bennem, ezt látva itt a Magyarházában. Ha már az oláh tanuló némelyike ingét még kabátja alól is kiesüngen hagyja, ez még mint nemzeti divat megjárna, de egy más ország színeit hordani, azt, mely felé innen belülről vágnak, ez mégis meglepi az idegent és rosz benyomást okoz, mert hiszen mégis csak Magyarországon volnánk talán a brassói oláh gymnasiumban is?!

E botránkoztatót látva, a hatalmas Czenk alatti sétaterre siettem, hol elfeledve az imént látottakat, lelkem gyönyörrel telt el, az előttem elterülő, szép nagy város tágas utazái, nagy terei, szép épületei, és a barcasági sík felett. Előttem terült el a szép sík, hátam megett az óriási Czenk, ajkaimra esalták Petőfi e szavait:

„Börtönéből szabadult sas lelkem,
Ha a rónák végtelenjét látom.“

E hosszú és szép sétaterről, a nagy vásártérre siettem, hol örömmel láttam a derék székelyeket, kik adás-vevéssel sűrűgölköttek, jártak-keltek. Sok szép, olesó butorok, faedények, melyeket ide a székelyek hoznak, mind jó kelendőségek örvendenek, mert ezeket olesó áron beszedik az élelmesebb és pénzesebb szászok, hogy drágábban adjanak tul azokon.

Brassó belvárosa köröskörül erős, de most már romla-
dozó várfalakkal és bástyákkal van körülvéve, mely ódon kül-
sőt kölcsönöz az egésznek, de a belső utcák modern emele-
tes épületei, összhangba hozzák a multat a jelenel.

Legtöbb és legnagyobb szerű műalkotása e városnak a kolossalis nagy, gothi ízlésű szász templom, mely büszkén tek-
int szét sok százados fekete falaival a város felett. E temp-
lom remek alkotásu hajója, melyben megfelelő oltár és orgona áll, egymaga beillenék egy kis templomnak, egész bensejében mintegy titokzatos homályban, kél és száll örökké a multak emléke, mely hagyományos befolyását megtartja fennállásáig, melynek multja belesug a jelenbe és lelkesít, efragad.

Megjegyzendő, hogy ezen műremeken kívül van még a szászoknak négy templomuk. Másik nevezetes temploma, a régi görög templom, melyet kívülről csak az arra járók kereszt-
vetéseiről lehet meg tudni, hogy hol van, mert emeletes épü-
letektől környezve, udvarban van, egészen eltakarva, de a mi-
lyen egyszerűsége, épen olyan gazdag belülről; széles, nagy oltára gazdagon aranyozott, falait kezdetleges alkotásu,

kellett vonulniok a mi derék, szolid iparosainknak, kiknek ősi sátraik helyére odatelepedtek Galiczia és Oroszország idemállott ivadécai. Ismerjük őket jól, önök is tudják, kik azok a „mobil handlék.“

Ez nem országos esemény, az bizonyos. De nekünk, kiknek munka- és intézkedési körét azon te-
rület határozza meg, melyet Gömörmegyének neve-
zünk, azon érdekek és ügyek szolgálatában és védel-
nében kell élnünk, mely szükkörü társadalmunk éle-
tére tartozik. És ha e kérdésekben az igazsághoz hi-
vek maradunk, teljesítettük kötelességünket az egész haza iránt.

A részletek összhangja alkotja az egésznek ösz-
hangzatát. A mik a mi vásáraink rendezésénél és mo-
zanatainál előfordulnak, azok legalább is — visszaélés-
sek. Szabályozzák önök a vásárok szervezetét, mert ez állapotok mellett társadalmunk egyik fontos ténye-
zője: a helyi ipar tönkre megy.

Vagy talán azt akarják, hogy csakugyan igaz legyen egy helybeli elmés iparos ama mondása: „no hiszen elég, ha majd az égben szolgálatnak nekünk igazságot; — a földi igazság? azt a vásárbérlő cze-
ruzája írja!“

* * *

Hanem szomorú dolog az, ha az ember vélet-
lenül megjelenik szabadalmas Rimaszombat város választási urnájánál és azt szemléli, hogy mikor egy közkérdés eldöntése forog szóban, 3—400 választó polgár közül összesen 33, — — mondjuk ki ha r-
m i n e z h á r o m — adja be szavazatát.

Hát hiszen szerencsére az történt, hogy Nagy Ferenczet választottuk meg megyebizottsági tagnak, de sőt szavazat sem esett olyan egyénre, ki egy me-
gyebizottsági tag helyét méltóan be ne töltötte volna, örülünk is a választás ezen eredményének, mert a nemes vármegye ősi terméinek nagyon is nagy szük-
sége van ilyen fejekre, hanem épen oly véletlenül megtörténhetett volna az elmaradt 300 voks felől, hogy valami olyan individuum került volna be a me-
gyei zöldsztal mellé, a kit képviselő választásra is csak mézes pálkával lehet becsalogatni.

. . . És mikor szavazat-lapomat (nem áruolom el mi volt ráirva) mint 24-ik szavazatlapot — este fél 6 órákor — az urnába dobám, eszembe jutott, hogy mégis igazam volt, mikor halottak napján azt mon-
tam, hogy a mi legfeltámadhatlanabb halottunk bi-
zony mégis csak az, amit régente „közszellem“-nek nevezünk!

Tschew-Egueux.

Közigazgatás.

Sajó-Gömör, 1885. nov. 10.

Szontagh Zoltán, a tornallyai járás erélyes, fiatal szolgál-
bitája folyó hó 6-án a járásbeli községi- és körjegyzőket ér-
tekezletre hívta össze egy igen üdvös és nagy horderejű eszme
megvalósítása tárgyában, mely nem más, mint az, hogy a tor-
nallyai járás területén létező összes épületek tűz ellen tömege-
sen biztosíttassanak.

életnagyságu, olajfestésű szent képek, sok arany és ezüst gyer-
tyatartók ékesítik.

Figyelmes lettem két középen álló szent képre, melyet az isteni tiszteletlen levők sorra esőkolgattak, elannyira, hogy jókora vastagságu toll, mint valamely sárfolt látható a esők helyén, melyet naponta számos ajk érint. Bizony, sem az iz-
lés, sem egészségi szempontból nem helyeselhető az e féle vallásos buzgóság. A római katolikusoknak van két templo-
muk, a magyar evangélikusoknak egy és a reformátusok-
nak egy kis imatermek, melyekben tartatnak a magyar isteni tiszteletek.

Az ugynevezett Bolgárszeg városrészben van két görög neme-
gyesült oláh templom, melyek közül legnagyobb a Santu Catharina, melyet Katalin orosz ezárnő építtetett az egykor ott meglepedett, de ma teljesen eloláhosodott bolgároknak.

Előre örvendhettem, hogy e sok különböző nemzetiségek között, együtt láthatom egy este a műveltebb magyar közön-
séget is. Ugyanis a magyar protestans nőegylet egy hangve-
sensyel összekötött táncestélyt rendezett, s a teljesen magyar műsor kitűnő sikerrel lett előadva. Ezután következett a tánc. Itt bizony elfeledte az ember, hogy ennyi oláh és szász kö-
zött van, a magyarfaló „Gazetta“ szomszédságában.

A most többnyire ködben álló hatalmas Czenk helyett, az ugynevezett Királyhegyre menten fel, Brassó megye derék tanfelügyelője Koós Ferencz társaságában, honnan széttekint-
ve, az egész vidék egy tündérvilág gyanánt tűnt fel előttem, mely bámulatra ragad, lelkesít, elesébit; fenyvesein az átfutó szellő távoli sohaj gyanánt hallszik, égbe nyuló hegyek már hófedte ormái a távolba vonzanak, s ezektől egy fájó érzéssel lehet csak megválni. Szemeimet sokáig pihentetem a szemben fekvő — ugynevezett — fellegrváron, mely sok küzdelmeket kiállva, most is hatalmasan hirdeti a diésőséget. A legutóbbi hőstett, melynek tanúi voltak e szent falak, 1848-ban történt. Tóth vitéz, kétszázad magával védte ezt a véglegellettig, az orosz és osztrák hadak ellen, négy ágyuval.

Előttem terült el a Barcaság, az oláhok a székely ha-
vasoktól, romokban gazdag vidék és zajos, véres csaták küzd-
tere sok erdélyi fejedelmek. Keletre a messze távolban fe-
hérlék a nap sugaraitól a Buceese, mely választalat képez hazánk és Oláhország között, festői tájképet nyújtva a szemlélőnek.

Brassótól keletfelé, a tömösi szoros alatt, terül el a csángó hétfalu, hová a tanfelügyelő ur szives vezetése mellett kirán-
dulva, megláthattam Besenyő utódait, a derék, szorgalmas csángó magyarokat, egy egész napot töltve közöttük. Hét nagy falujok csaknem egy egészé van olvadva, egy nagy kiterje-

Eltekintve azon feltűnő anyagi haszontól, hogy ezen nemes eszme keresztülvitelével már régebben foglalkozó főszolgabíró urnál, a tisztességes és szolidaritásról előnyösen ismert „Fonciete“ biztosító társulat, hallatlanul mesés, olesó díjakat ajánlott fel, u. m. a száma tető után 1 frt, faszindely után 45 kr., eserép után 16 kr., továbbá minden 10 évben 2 ingyenes év. S a be-
szedett díjaknak 5%-je ajánlatik visszafizettetni, a járásnak, mely tőkealapból a teljesen vagyontalanok díjai fizettetnének, mint mondám, eltekintve mindezen előnyöktől, maga e nemes eszme, az ő puritán egyszerűségében s az, hogy a díjak be-
hajtása nem peres uton, hanem csakis közigazgatási uton esz-
közölhető, oly életre való, hogy megnyugvással fogja elfogadni, minden bizonytal a tornallyai járás egész közönsége ezen in-
dítványt és sürgetni fogja annak életbeléptetését, s ha majd az eszme megvalósul, önértettel és büszkeséggel tekinthet e nagy, korunk haladását legszebben jellemző műre, mely minden bi-
zonytal szélszerűségénél fogva az egész országban mint követ-
tésre méltó példa, mihamarabb elterjedni fog, s ha akkor minden polgár, szegény és gazdag egyaránt, a három bérez és négy folyam között, azon megnyugtató érzéssel gondol arra, hogy az egész országban nincs egy kunyhó sem, mely tüz s más elemi csapás ellen ne volna biztosítva, mi gömörmegye-
beliek, e történelmi esemény bekövetkeztekor is büszkék lehet-
ünk erre, mert a kezdeményezés jogát, az uttörés nehéz mun-
káját a krónika mindenestre javunkra és részünkre fogja fel-
jegyezni, a hol az indítványozó főszolgabíró, Szontagh Zoltán urnak, ez ügy körül tenusított önzetlen fáradozása és munkál-
kodásáért, az érdem oroszlánrésze biztosítva leend!

Az eszme terjesztése a járásbeli körjegyzőkre bízott, rajtuk a sor, hogy azt a községekkel megkedveltséék. Külö-
nösen felkérte e tárgyban a körjegyzőket, az indítványozó fő-
szolgabíró ur arra, hogy a lelkész és a földbirtokos urakat igyekezzenek megnyerai, hogy így a jövő hóban megtartandó értekezlet eredményre juthasson.

Midőn pedig a nagyfontosságú eszmet nyilvánosságra hoznánk, azon édes reményben ringatjuk magunkat, hogy ez nemesak a tornallyai járás, hanem az egész megye közönsége testületileg fogja felkarolni, s egy szívvel és lélekkel oda fog törekedni, hogy az általános tömeges biztosítás az egész megyében mihamarabb megvalósuljon.

* * *

Általában véve a tornallyai járás közigazgatása minden tekintetben halad, s azon követelményeket, melyeket a társa-
dalom hozzá köt, nemes lelkesedéssel teljesíti. — Ilyen a legközelebbi körrendelete a többször felemlített szolgabíró urnak, mellyel az erdélyrészi magyar közművelődési egyesület részére általános segélyezésre hívja fel a közönséget.

De álljon itt e lángoló hazafiai szeretettel írott felhívás szóról-szóra:

„Szent István birodalmának jobb keze — Erdély — kö-
nyörögve fordul hozzánk segedelemért, hogy pusztulóban levő magyarságát mentsék meg!!

„Alőírottat is közvetlen megkereste az erdélyrészi ma-
gyar közművelődési egyesület, hogy járuljon hozzá a magyar-
ság várának felépítéséhez st.“

* * *

Nem volna teljes képe — e rövid vázlat, — a tornallyai járás jelenlegi közigazgatási életének, ha még a következő ren-
delkezését elfelejtetnénk közölni:

„2051/885. sz. A járás szolgabírájától. T. körjegyző urnak. A közrend és közérkölésiség iránti kötelesség vezérel akkor midőn a járásunk területén, azt lehet mondani, minden köz-
ségben divó ugynevezett fonóházak kezelését akarom jelen rendelkezésemmel szabályozni. — Minek kellene lenni a fonó-
házak? A falu mindkét nemű fiatalsága társalgó és szórakozó helyének és legtöbb helyen mivő sülyedt? A tivornya és er-
köstelen mulatozás bordélyházává, hol verekedések gyakran,

désű városnak látszik messziről. A házak mind esinnal építvék, több esángó házat megbámultam, oly szépek, — kiesiben. Tat-
rang falu birájának háza faragott kőből van építve, szabái ma-
gasak, izlésesen kifestve, és az utcára levő szoba üveges ajtóval ellátva. A szobákban magasra vetett ágyak, hosszú székely, festett ládák, telve a ház női által sajátkezüleg szőtt fehérmű-
ekkel. Kár e jóra való népre nézve, a szászoknak nyomasztó maguktartása, mely alól mindenáron menekülni ohajtanak. E népből meg van a munkakedv, és szorgalmán kívül azon jó tulajdonsága, hogy erkölcsös józan életű. Zsidó itt nincs, e nép közt nem tud zöldre vergődni, nem nagy szó-e ez?

Iskoláik kitűnőségeért is csak lelkesedni tudok, melyben nagy érdeme van Koós Ferencz kir. tanfelügyelőnek, ki mind a hét falu iskolájába elvezetett. Az iskolai épületek mind szépek, tágasak, és a mai kor igényeinek megfelelőleg építvék. A tanítás ideje alatt látogattuk meg az iskolákat, és szívem örvendett az értelmes feleleteknek, melyeket a kis esángóktól hallottam, és oly jól esett hazám e végső határain ajkairól hallani a magyar „Hymnus“-t és a „Szózat“-ot. Dieséret érte a derék tanító karnak! Ki kell emelnem, e esángó falvak iskoláiban azon fontos intézményt, melyet derék tanfelügyelőjük juttatott érvényre, t. i. a katonai gyakorlatokat, mely intéz-
ményt, sajnos, még a legtöbb megye népiskoláiban nélkülöz-
nek. E falvak minden növendékei számára a hosszafalusi mű-
faragó intézet szolgáltatja a fapuskákat, melyekkel naponként minden tanító saját osztályát tanítja katonai gyakorlatokra s mi által nemesak a mindég hangoztatott testedzés van elérve, ha-
nem az is, hogy ha a besorozás ideje eljő, akkor már az elemi gyakorlatok némileg ismereteseek az illető előtt. Ev végével pe-
dig Hétfalu szép kis furdője mellett, Zajzonban tartják az ösz-
sedő is van minden faluban, melyeknél végzett tanítónők vannak alkalmazva.

A tisztelet és hála ébredt fel lelkemben, midőn megpil-
lantam azon iskola épületét is, melyet egykor megtekintésre érdemesített hallhatatlan emlékü báró Eötvösünk, mely emléktáblával van megjelölve.

Megváltásom e derék néptől, e kedves tájaktól, melyek-
nek szép emlékei lelkemben örökké élni fognak, méltán lehe-
tett nehéz, mert a bérezes Erdélynek e vidékén:

„Szébb a rózsá, tisztább a patak,
Zengőbbek a dalok.“

sőt mint a közelmúltban felmerült példa is mutatja, gyilkosságok is előfordulnak. — Midőn ezim utján ezennel elrendelem azt, hogy engedélyem nélkül a községek előjárói fonóházakat meg ne tőrjenek, tájékoztassam tudatom, hogy az illető kérvényezők által, kérvényükben mindig megnevezendő azon egyén, kinek házában a fonóházat felállítani akarják, kinek erkölcsi magaviseletéről mindig egy községi bizonylat lesz esatellendő, ezen községi bizonylatban továbbá az előjáróság véleménye is kitüntetendő; a bizonyítványt csak akkor fogom elhatározásom alapjául elfogadni, ha az, az illető körjegyző és lelkész által is aláírva lesz. Végül tudatom, hogy a zárórát 10 órára teszem, s hogy erről az illető esendő-para-esnek-ságokat az ellenőrzés eszköze végett szintén kiértesítek. Tornallya, 1885. nov. 7. Szontagh, s. k. szolgabíró."

* * *
A sajtónak kötelessége ily üdvös mozgalmakról nemcsak tudomást venni, de egész erejéből oda hatni, hogy az tovább terjedjen, s a művelt közönség által felkarolhassék.

Mi örömmel teljesítjük ezuttal kötelességünket, és a legmelegebb érdeklődéssel várjuk azt a pillanatot, hogy hasonló örvendetes eseményeket jegyezhesünk fel a megye más járásából is

Sajóháti.

* * *
A közigazgatási bizottság hétfőn, november hó 9-én Fáy Gusztáv főispán elnöke alatt tartott ülésén az előadók rendes havi jelentéseiben semmi nevezetesebb mozzanatot nem találnak felemlítve. A megyei adminisztratio rendes, nyugodt menete a vezető kezek erélyes és a hivataloknak megfelelő pontosságáról tanuskodik.

Az alispán jelenti, hogy a közigazgatási tisztviselők és a központi iroda teendői nagyon összehalmozódottak a lefolyt október hónap, minek okát a megtartott őszi bizottsági közgyűlés, állandó választmányi, közigazgatási bizottsági és erdészeti albizottsági ülések képezik. — Jelentést tesz dr. Szabó Samunak megyei főorvosa, dr. Trajter Istvánnak rimaszombati járás-orvosa történet megválasztásáról. A megüresedett kórházi igazgató főorvosi állomás betöltésére folyó november hó 20-ig terjedő határidővel pályázat hirdettetett.

Sándor Béla a rimaszombati járás szolgabírája ellen — megvesztegetés gyanúja miatt — közgyűlési határozattal fegyelmi vizsgálat rendeltetett el.

A közbiztonság a megye területén sehol meg nem zavartatott. A közmunka-váltás a nagy-rőzei, rimaszombati és tornallyai járásokban teljesen behajtatott, a rozsnói járásban hátrálékban levő összeg 288 frt 50 kr., a rimaszombati járásban pedig 852 frt 75 krt tesz. A természetbeni közmunka átvételét a tornallyai és nagy-rőzei járásokban, a rozsnói járásban az átvétel jelenleg van folyamatban, a rimaszombati és rimaszombati járásokban pedig csak e hó folyamán lesz eszközölhető. — A megyei pénztárak könyvei és pénzkészletei megvizsgálták és teljes rendben találtattak.

A tiszti főügyész jelentésében számszerűleg fel vannak sorolva azon ügyek, melyek illeték- és adóbehajtások tárgyában folyamatba tettek avagy befejeztettek.

A megyei főorvos a legapróbb részletekre kiterjedő jelentéséből a közegészségügynek általában kedvező állapotára következtethetünk. Az uralkodó kórfaj az egész megye területén harutos volt, különösen a légző szerveket támadta meg. A tornallyai járásban az egészségügy kedvezőlenebb mint szeptember hónap volt. Egyházasbáton, Söregen és Koprason az iskolák kanyaró miatt 2—2 hétre bezárattak. Hasi hagymáz fordult elő Rimaszombatan, Helpán és Pohorellán, diphteritis Tornallyán és Rozsnóyan.

Törvényszéki boncolás 4 esetben fordult elő. Orvosrendőri boncolás a rozsnói járásban két — akasztás általi — öngyilkoson, Jénén egy alkohol-mérgezés következtében elhalt egyéne. Hosszuréten egy vízbefutó leány hulláján hajtattott végre. Sulyos terti sértséssel 10, könnyű testi sérelemmel pedig 36 egyén lett megvizsgálva.

Dajkaságban levő 44 gyermekre gyakoroltatott hatósági felügyelet.

A kir. ügyész a fogházak, a rabélemezés és a rabok egészségének kielégítő állapotáról jelent. Részletesen foglalkozik a Rimaszombatan építendő törvényszéki székház és fogház ügyével, melynek tárgyában az október 31-én megejtett ajánlati tárgyalás kielégítően épen nem mondható, mert a beadott ajánlatok fölötté magas árakat kívánnak, úgy, hogy valószínűleg új árlejtés fog szükségessé válni. Az ügy különben az igazságügyi miniszterium bírálata alatt áll.

Pelsőczre a fogházfelügyelői teendők ideiglenes vezetésére Lokasánszky ügyészségi irnokot helyettesítette.

A kir. adófelügyelő az adók behajtása körüli nehézségek felől panaszkodik. Október hónapban a megye területén 366.369 frt 12 krnyi esedékes egyenes adó lett volna behajtatandó. E miatt a kényszereszközök alkalmazását, sőt szigorítását „lehetetlen volt” kikerülnie. Bizva azon határozatnak, — mely által az augusztusi közigazgatási bizottsági ülés a felelősség alkalmazását 146 községi bíró és 46 községi- és körjegyző ellen kimondotta, — hatásában, szeptember hónapban még csak a hivatalához beosztott 3 állami adóvégrehajtót alkalmazta, midőn azonban intézkedései sikertelenségéről meggyőződött, még 4 végrehajtót küldött a söregi, ragályi, lubenyiki, giczei, darnyai és putnoki körjegyzőségekbe és Klenócz s Tiszolcz nagy-községekbe. Ennek aztán eredménye lett, hogy 63566 frt 68 krnyi egyenes adó folyt be, s behajtatandó és november hóra átviendő maradt 402.802 frt 44 kr. Így a múlt évihez hasonlóan, az adófizetések kedvezőbb arányt tüntetnek fel.

A kataszteri adófelosztások befejeztettek, az egyenes földadó a megyében 27616 frt 46 krral a p a d t.

Vége jelenti, hogy a cat. földadó állandó nyilvántartása végett rendszeresített nyilvántartási hivatal vezetését október hó 1-én Szentmiklóssy Pál pénzügyi titkár, Madarász Pál pénzügyi fogalmazói és Náray Vilmos irodatiszt ezimmel — megkezdették.

„Olvassátok!...”

Az ujkori civilizáció az embert arra kényszeríti, hogy sokat dolgozzék, mert az élet igényei folyton-folyvást emelkednek. Ki az, ki ez elől kitud térni e anyagi korban? Hol az az idealismus, mely kevés tud beérni?

A munka ideg- és izomfeszítéssel jár, fogyaszt. A hiányt pótolni kell, tehát táplálkozunk, élvezünk: ekként iparkodunk a szellem és testi egyensúlyt helyrehozni.

Milyen ez élvezet? mohó, mint maga a munka, mely a tőkét rohamosan emésztí.

A jelenkor emberének ez életfolyamatáról szól az a könyv, melyre utalunk. „Olvassátok...!” és lássátok magatokat annak tükrében. Dr. Krafft-Ebing R. báró írta e jó könyvet. dr. Osváth Albert pedig lefordította magyarra „Egészséges és beteg idegek” ezimén.

Bevezetésében azzal kezdi, hogy a jelen század embere teljes joggal büszke lehet ugyan arra az óriási haladásra, melyet körültekintően a tudományok, művészetek, az ipar és kereskedés tettek; azt kellene hát hinnünk, hogy a modern civilizált ember mindinkább egészséges, boldog, megelégedett lesz azon arányban, melyben ezeket a felvilágosodottság, képzettség s a finomított életmód kényelme és élvezetei megadhatják: fájdalom, nem így van. A modern ember egyáltalában nem kedélyes, nem nyugodt és nem egészséges, bármennyire tegye is otthonát kényelmessé és kedvessé, s bármennyire szépítse is azt meg a művészet és műpar termékei által. A féreg, mely a modern élet fáján rágódik... az ugynevezett idegesség. Az idegbántalmak gyakorisága iránt mindinkább pauszakodunk, s terjedések általánosságban megítélhető azon következményekből, melyek belőle kifejlődnek. Ilyenek: a prostitutio, az erkölcs elleni büntetések, az öngyilkosságok, az elmebántalmak, az iszákosság növekedése s azon élvezeti szerek nagymértvű fogyasztása, melyek az ingerlékeny gyöngeség elsatnyult idegrendszer izgatására szolgálnak. S bár a modern civilizáció jelszava: küzdelem a lételért; e küzdelem okai az abnormis, a természet törvényeinek meg nem felelő életmódban kell keresnünk. Erről meggyőződhetünk, ha a kultúra központján csak egy napig szemléljük az emberek életét és működését.

Az idegek tuleröltése a nappali sietős munkában s az ezt követő élvezetekben, melyek feltrissülés helyett csak kimerülést szerezhetnek, a szervezet romlását idézik elő. Nem lehet tehát csodálni, ha ily társadalmi viszonyok közt oly ijesztő mértékben lépnek föl az emberpusztító idegbajok s főképp — az agylágyulás.

Így rajzolja le szerzőnk „a mi ideges századunkat.” Fejezetekre osztván be művét, elsöben is az „Idegerőtöke és idegterékenységéről” szól.

Physiologiai és lélektani alapon tájékoztat azon mechanizmusról, mely a szellemi élet műhelye s az idegerő fentartásának alapföltételei gyanánt kijelöli: az idegrendszer táplálkozását, melyet az egészséges véralak, a kellő táplálék s a jó levegőben föltalálhatunk, s azon arányt, melyet az idegerő bírása és fogyasztása — a nyugalom és munka — közt fenn kell tartanunk. Ez utóbbira nézve figyelmeztet az álom jelentőségére. Jaj annak, ki szellemi világának e kimerülését elűzte! A fizikai és szellemi bukás szélén áll az épen úgy, mint a teközlő, ki többet ad ki, mint a menyit bevesz.

Majd „az idegbántalmak okait” tárgyalván, rámutat ama három irányra, melytől az ember jól vagy rosszul ér: a szervezet, a nevelés s a társadalmi viszonyok.

Az öröklés által nyert ideggyengeség eseteit a léptenyomon található példákkal illusztrálja és constatálja, hogy a mi életmódunk határoz utódaink életének boldogsága fölött. Elítéli a modern nevelés egyoldalúságát, mert az elme képzését tartja szem előtt, ez egészség, a testi fejlődés rovására s elhanyagolja a kedély- és jellemképzést. Ennek tulajdonítja a mai kor egoizmusát, materializmusát és jellemgyengeségét, mert hiányzik belőle az ethikai és aesthetikai érzék. A családi nevelés hiányos voltát bizonyítja az elkenyveztettség, mely baj épen úgy előfordul a szegény emberknél, mint a gazdagoknál. Az elkenyveztetett gyermekek szélsőjei és jellembeli hibái úgy megnövekednek, hogy az ily boldogtalanok nem képesek szenvedélyeiket leküzdeni. Innen e gyakori hypochondria és hysztéria. Ajánlja a józan nevelést, mely az embert azzal a bátorsággal és önérettel ruházza föl, hogy az élet bajait és gondjait könnyen legyen képes elviselni.

Eleven szívekkel festi a viszonyokat, melyek közt a gyermek érzékisége idő előtt lesz felébresztve. „Nem nagy élettapasztalás szükséges hozzá, — ugymond — hogy manapság a sexuális élet mysteriumai a 10—12 éves fiúk és leányok előtt ismeretesek...” Nem is lehet csodálni, hisz az ilyenekről az utcazón egész fesztelenül társalognak. Magam voltam tanúja e napokban, midőn a legújabb utczán a tűzér sans-gène társalgott ily módon dulcineájával, míg öt lépésnyire két 12—14 éves fiú s egy leányka hallgatta e társalgást s nézte a jelenetet.

A szerző vázolván a társadalmi viszonyokat, rámutat az alkohol pusztításaira, a pauperizmus rohamos terjedésének áldozataira, melyeknek „nem lehet elég palotát építeni dologházak, javítóházak, tébolydák és kórházak alakjában,” figyelmeztet a morphiom, thea és kávé hatásaira, valamint a sexuális élet terén ijesztő mértékben tapasztalt kiesapongások gyászos következményeire. Tény, hogy az ifjuság által üzött titkos bűn retentőn dühöng, akár a pestis. Nézzünk csak végig egy-egy középiskola fiataliságán. Azt hiszik, hogy a legnagyobb részét a tudomány teszi halálsápadtá? E féreg rágódik organismusán. A szőlők 99 százaléka éhen s szörnyű baj sorsába sem jut. Ki tudja, minek tulajdonítják a rózsapiros arcz elhalványodását; legtöbbször a „sokat tanulásnak.”

Nagyon dicső, ha Magyarország közoktatási minisztere lelkesedik e nemzet egészségügyéért; de fog-e valaha miniszter gondoskodni arról, hogy a szülők vagy legalább az anyák helyes elvek szerint tudják nevelni magzataikat?

Még sok van hátra, mire a könyvben rá kellene mutatnunk: az egész tartalmát úgy sem merithetvén ki, a többit csak jelezzük.

Az idegesség egyik jelentékeny forrásul „a szellemi megeröltetés” szerepel férfiaknál úgy, mint nőknél és ifjaknál egyaránt. Megteszi észrevételeit a modern iskolai képzésre is s constatálja, hogy a tanulónak szabad ideje kevés a recreatióra. Hozzá tehetjük, hogy a hetenkénti két tornaóra nem hozza meg az egyensúlyt. Főleg a zord időszakban, midőn a gyermekek, az ifju a szabadban nem tölthet el naponként egy pár órát. Ugy, de hol találhatók a tisztá levegőjű játéktérmekek és tornaesernokok? Ez is még a „jövő zenéje.”

Áttér azután a kedélymozgalmak, főleg az indulatok fejtegetésére; majd arra, hogy a testi megeröltetésnek, az idegrendszerre mily káros következményei vannak. Hogy a modern házasságok, a hibás életmód s közegészségügyi viszonyaink szintén az idegbajok forrásai, általánosan tapasztaljuk. Áttér azután a szerző a harmadik fejezetben „az idegek

egészségének fentartása” nagyfotosságu kérdésére. ennek körébe foglalván anthropologiai tekintetben a „jó házasság kötése, a munkálkodás és a pihenés szabályozása” egyiránt lényeges föltételeit. Az elsöndl megjegyzi: „fájdalom, a biologia és az orvosi ethika ezen fő-fökvánalma ellenében a társadalom tudatlanságából, egykedvűségéből, piszkos pénzérből vagy szenvedélyességéből felette sokat vétkezik;” a másodikonál figyelmeztet: „ha a munkát lelkesedve, a teremtés ösztönével, s kilátással arra, hogy általa az ohajtott célt elérjük, — visszük véghez, akkor a munkának csodálatos erősítő ereje van.” és „a szellemi munkával foglalkozó egyéne főszabály a foglalkozásnak változatossá tétele;” az utolsónál tanácsolja, hogy az emésztés ideje alatt szellemi munkát ne végezzünk, mert ez gátolja az emésztést, s az emésztés folyamata akadályozza az embert gondolkozásában, ugyszintea hogy „ki igazán pihenni akar, az izgató élvezeteket szorgosan kerülni kell.” Az álom szabályozásánál föltalítja a physiologiai törvényt: „minél korosabb az ember, annál kevesebb alvásra van szüksége.” A csecsemőnek 20—16, a gyermeknek három éves koráig 12-, nyolcz-tíz éves korában 10-, husz éves korában 9-, azontul 7 órai alvásra van szüksége.

Füjtötte fontos még a két utolsó fejezet tartalma, mely „az idegbetegségek jelentkezési alakjairól” és „az idegbetegek ápolásának alapelveiről” szól. — Amott a nervositás, neurasthenia, hypochondria és hysteria néven nevezett beteges hajlamokat és állapotokat ismerteti azoknak minden tünetényeivel s közelebbi okaival; emitt megadja gyógyításukra való tanácsot azon elvek alapján, melyek az idegbetegségek phytologiai és lélektani természetéből levezethetők. A morális kezelés a betegnél többet ér, mint egy egész patika. Ova inti a szenvedőket a napirenden levő charlatanériaktól, melyek a bajt csak növelik és azon tulzásoktól, melyek ily esetekben a beteget tönkre tenni szokták.

Vége hangsúlyozza, hogy az idegbetegek számára s a sanatoriumokat kell fölláttani annyival inkább, mert a közönséges betegekről a kórházak, az elmebetegekről a tébolydák bőségesen gondoskodnak, csak a szegény idegbetegekről, kiknek száma pedig légió, csak elvetve van gondoskodva egyes gyógyintézetekben, de nincs benne köszönet.

A 136 lapra lerjedő füzetnek e rövid vázlatával némi fogalmat nyújthatunk a mű tartalmáról. Tesszük azt azon czélból, hogy ki elolvassa az egész művet, önismeretének fátylóját gyujtotta meg. Nem lesz egy is, ki ne találja saját idegének egyik-másik mozzanatára. Nem ilyeneknek való; kezdőbe se vegyék tehát, kik az önismerettel nincsenek tisztában.

A klenóczyi történetekhez.

Felkérettünk a következő sorok közlésére:

„Tisztelt Szerkesztő ur! Beesés lapja a „Gömör-Kishont” legutóbbi számában „Közigazgatás” esim alatt megjelent ama közleményre, melyben Bányay urnak, mint a rimaszombati járás segéd-szolgabírájának a klenóczyi ügyben tanusított hivatalos eljárását méltányolja, — a nélkül, hogy az eljárás segéd-szolgabíró érdemeiből levonni akarnék, azon észrevételeket vagyok bátor felhozni, hogy: közigazgatási szervezetünk szerint a járásokban a segéd-szolgabíró nem önálló, kezdeményezési joggal nem bíró oly tisztviselő, kinek működési körét s irányát a munkabeosztás által a járás szolgabírája szabja meg, ennek nevében intézkedik s eszközli az aláírásokat is. S így a jelen esetben Kubinyi Gusztáv rimaszombati járásköri szolgabíró urat is illeti az elfogulatlan közönség méltó elismerése, kinek erélyes és tapintatos eljárását nem csupán ez egy ügyben, de 16 évi szolgabírosága alatt elégszer volt alkalom tapasztalni.

Raritas.

Közöljük e sorokat azon megjegyzés kíséretében, hogy az, ki multkori közleményünket olykép magyarázta, mintha mi a Kubinyi Gusztáv hazafitai érdemeinek rovására emeltük volna ki a Bányay ur erélyét, — az a mi szándékunkat teljesen félreértette.

Mi a Kubinyi ur érdemeit teljesen méltányoljuk, hanem csakis a Bányay ur eljárását méltatni tartottuk alkalmoszerűnek akkor, midőn az ő erélye, hazafisága és ügybuzgalma, melyek tisztán egyéni tulajdonságok, s így a szolgabírói munkakör beosztásától teljesen függetlenek, — képezte kérdés tárgyát.

Egyébiránt pedig megragadjuk az alkalmat annak rövid kijelentésére is, hogy sikeres és eredményus működés csakis úgy lehetséges, ha a közös érzelmek és czélok által buzdítottak a feltékenykedés surlódásait kikerülni igyekeznek.

Hírek és vegyesek.

Választás. A folyó hó 12-én Csider Károly elnöke alatt megejtett választásnál az elhunyt Harmaczy Béla megyebizottsági tag helyére 19 szavazattal Nagy Ferencz városi főjegyző lett megválasztva. Kivüle Bodor István 7, Baksay István 6, Kozma-Szabó József 1 szavazatot kaptak.

Uj posták. Gömörmegye Forgácsfala, Simonyi és Berzete községeiben uj postahivatalok rendszeresítették. A kassai postai igazgatóság a forgácsfalai postamesteri állomásra Czövek Bertalant nevezte ki.

A soroksári-uti rablógyilkosság. Magyarország bünkrökönkában talán példátlanul áll azon iszonyu eset, mely „soroksári uti rablógyilkosság” elnevezés alatt az országos lapok hasábjait az egész héten át igénybe veszi. A Gazdag Imre kataszteri becselőbiztoson elkövetett ezen gyilkosság kinyomozásában a fővárosi rendörség minden erejét megfeszíti, s e lázas tevékenység oly iszonyu és megrendítő eredményeket hoz felszínre, minöket a párisi rémregények kedvelői is ritkán olvashatnak. Eddig úgy áll a dolog, hogy Gazdag Imre életellen hitese felesége és legjobb barátja egy minden képzeletet túlhaladó raffineriával szött gyilkos tervet; a szegény ember életét előbb az asszony javára 15000 frting biztosították, s aztán egy harmadik, még fel nem fedezett egyén társaságában meggyilkolták, midőn barátaival egy mulatóhelyen eltöltött esendes bórözöngésről lakására tért. A harmadik gyanusított Gothard Sándor megyénkbeli gömörpanyiti rokkant honvéd, s így még megtörténhetik, hogy a soroksári-uti rablógyilkosság rettenetes történetéből megyénknek is jut egy szomorú osztályrés.

Tüz. Tegnap, szombaton reggelre viradóra 1/4 óra tájban özv: Perjessy Jánosné rimasor-utcazi csüében nagy tűz ütött ki, mely egy-két óra alatt esürt, ölat, egy kazal szalmát, nagy mennyiségű takarmányt hamvasztott el, és Szojka János hely-

beli gépész lakatosnak a csürben állott két eséplőgépét a szószoros értelmében összeolvasztotta, farészeit pedig elégette. A kár legnagyobb részét Szojka szenvedte, kinek gépei — az egyik egészen új — mindössze 500. forintra voltak biztosítva. A tüzoltóság díszétére legyén mondvá, erélyesen látott munkához és 1/6 órákor sikerült a tüzet localizálni. A gyors segítségnek köszönhető az is, hogy a csürben és ölben volt marhákat mind sikerült megmenteni. Az oltásnál, mint értesülünk, Liptai A. és Makovinyi tüzoltók súlyosabb zúzódást szenvedtek, melynek fájdalmát enyhítse a híven teljesített emberbaráti kötelesség tudata.

Vadászatok. Nagy hajtóvadást rendezett folyó hó 4. 5. és 6. napján Fáy Gusztáv főispán ur a szelezei erdőségeiben. A 14 előkelő vadász, kik között több itegen megyei notabilitás volt, a temérdek felhajtott vaddisznó közül 11 darabot, azonkívül 3 őzbakot, 2 rókat és 4 nyulat terített le. Egy ordas kan, melyet Fáy Gyula ur golyója ölt meg, 4 bécsi mázsánál többet nyomott. — Régen volt annyi medve meggyék erdőségeiben, mint ez idő szerint, a midőn a bő makktermés gyakorol rajuk nagy vonzerőt. Lejárnak egészen közvetlen a Rozsnyó mellett levő erdőrészekbe, úgy, hogy már a rozsnyói két főgymnasium ifjúságának is meg kellett tiltani a kint járkálást. A rozsnyói vadásztársulat által mostanában rendezett vadászatok mindenikén volt medve a hajtásban, néha négy is, és jóllehet többet megsebeztek, elejteni egyet sem bírtak. Annál nagyobb volt az öröm a mult vasárnap és hétfőn, mely napokon egy-egy macskót, egy vadkant (Kőváry Ödön ur lötte) és négy őzet ejtettek el. Közvetlen a városi erdőbíró lakása feletti, alig néhány négyszögölnyi sűrű fenyvesben, howá a tölgyesből menekültek, sikerült őket megközelíteni, s szerencsésen elejteni. Az elsőt vasárnap Puchreiner kapitány és Birling urak golyói sebeztek meg halálosan, s a körből kifelé menekülő hatalmas állat, neki ment egy hajtónak, s azt megelőlvén, ezombján és karján megsebezte, de a mint társai segítségére siettek, elboacsátotta s elmenekült; másnap azonban reálaltak élettelen hullájára. A másodikát hétfőn Szoják asztalos mester ejtette el. Az előbbi sulya teljesen kizsigerelve 95 kgr., az utóbbi 65 kgr. Mind a két ritka vadat ünneppélyesen hozták le a városba. Fel voltak állítva egymás mellé, egy virágokkal, fenyőgallyakkal feldíszített s ugyanakkor lött őzeknek bőrrel kikárpítozott — ökrös szekeren, mely után a vadászok jöttek zene kísérettel. A főterét körüljárva, bementek a városház udvarára, a hol aztán a mérőházban megmázták, s az adóhivatal előtt pedig lehúzták a bőrt róluk.

Utonállás. Engler Sámuel klenóci tanító Krez J. helybeli zenetanártól egy zongorát vásárolván, annak hazaszállítására végett öcsését egy ökrös szekeren Rimaszombatba küldte f. hó 8-án. Hajnali pitymallatkor az országot Rábó és Várbó közötti részén azonban a békés utazókat — a tanító öcsését és a bérést — négy ember megtámadta s erőszakkal motóznai kezdte. A tanító öcsésének — a még sűrű sötétség védszárnyai alatt — sikerült megmenekülnie, de a négy utonálló a feletti boszuját, hogy pénzt nem találtak, a szegény ottmaradt bérést véresre összeverte. Valahogy sikerült bevászorognia Rimaszombatba, hol a esendőparancsnokság felvette az esetről a jegyzőkönyvet s a nyomozást megindította.

Tiszolczeról azon örvendetes hírt vesszük, hogy a pánzláv ipariskola bezáratása óta az egyedüli létjoggal bíró állami ipariskolának 75 tanulója van, a tanítás szorgosan, lelkiismeretesen folyik, s az azelőtt e tárgyban is félrevezetett tiszolcziak üdvösen kezdik felismerni ezen áldásos intézmény előnyeit! Szent egyetértés Tiszolczon, — jöjjön el a te országod!

L'assomoir. Ujjab áldozatai estek e hét elején az emberítő pálinkának Kubalyk János forgácsfali és Katrenyák György drabszokói fuvarosok személyében. kik esendesen balagtak együtt, s a hűvös őszi lég csipkedését a pálinka szorgalmas élvezésével igyekeztek ellensúlyozni. De nagyon jól tudjuk, hogy e méreg a kedély és lélek nyugalmát el nem tűri, a vér szenvedélyeit felkorbácsolja és ekkor kezd iszonyu munkáját: assomoir lesz. A két — különben jámbor — fuvaros dühösen kapott össze, s a kapacitálásnak az lett a szomorú vége, hogy Kubalyk János Katrenyák Györgyöt úgy vagta fejbe élesre fent baltájával, hogy ennek koponyája szinte ketté váltott s egy heti kínlás után az ember megszűnt élni. Dr. Szabó Samu megyei főorvos és Benkovits Pál vizsgálóbíró közbenjöttével f. hó 12-én ejtették meg a törvényszéki boncolás.

A soroksári-uti rablójlikösszaghöz. Mint lapunk zártakor a fővárosi hírlapokból örömmel érdsülünk, a Gotthard Sándor ellen felmerült gyanu teljesen alaptalannak bizonyult.

Irodalom.

Vörösmarty Mihály összes műveinek érdemes kiadója Mehner Vilmos ismét egy hasznos szolgálatot tesz a magyar költészeti irodalomnak, midőn Jakob Ödönnek — az ifjabb költői nemzedék ezen egyik legjelesebb alakjának — költeményeit „Hangok az ifjúságból” című kötetben kiadja. Jakob neve, költeményei sokkal ismertebbek és kedveltebbek, sem hogy ajánlgatásra szorulnának. Ő igazi költő, ki mint egyik bírálója helyesen mondta róla: „csak akkor ragad lantot kezébe, ha benső ihlete sarkalja, jobban mondvá: kényszeríti rá.” De azok aztán költemények is, tele egy rajongó, tiszta, hevülékeny szív költészetének nemes ragyogásával. Szerkesztőségünkben aláírású iv van kitéve, előfizetéseket elfogadunk.

A magyar kereskedők évkönyve az 1885-ik évre. Ily című hézagpótló munka jelenik meg legközelebb a „Magyar Kereskedők Lapja” kiadóhivatalában. A magyar szellemet terjeszteni lesz főcélja e könyvnek. Kiküszöbölni a hasonírányu német évkönyveket, melyekkel tömegesen árasztják el az országot, terjeszteni a magyar nyelvet kereskedelmi körökben is. Magyar könyvet adni a magyar kereskedők kezébe, mely kizárólag magyar szakírók dolgozatait tartalmazza és érdekes olvasmányt, tanulságos dolgokat nyújt a magyar kereskedői osztálynak. A „Magyar Kereskedők évkönyve” tartalmazni fogja mindazt, a mire a kereskedőnek, az üzletben és irodájában naponta vagy igen gyakran szüksége van, — nélkülözhetlen tehát minden szakmájú kereskedőnek.

A „Képes Családi lapok” 7-ik száma következő gazdag tartalommal jelent meg: A banda gyereke. (Elbeszélés, folytatása.) Tóth Józseftől. — Bálban. (Költmény.) Gáspár Imrétől. — Késő. (Elbeszélés.) Kovács Istvántól. — A kiállítás végén.

(Táreza.) Yan-Csitól. — Háromszor menyasszony. (Elbeszélés folytatása.) Mészáros Istvántól. — A legiszonyosabb betegség. (A veszettségről.) Kis Dokortól. — A feeske és a lánka. (Költmény.) Benesik Ferencztől. — A boszorkány. (Theuriet André regénye, folytatás.) — Képmagyarázat. — Mindenféle. Képek: Vasutépítés egy amerikai öserdőben. — Az oroszán ketrecze előtt. — Napoleon az arcolei hídon. — Moszkva égése. — A lipsei esata. Melléklet: „A szobor ti ka.” (Regény. Tábori Róberttől.) 97—112 oldal. Borítékon: Heti naptár. — Sakk-talány. — Számrejtvény. — Megfejtések. Megfejtők névsora. — Jutalmak. — A szerkesztő postája. — Orvosi posta. — Hirdetések.

A kis lexicon 6-ik füzetének megjelenése alkalmából a kiadóhivatal részéről a következők közlésére kértünk föl: a most megjelent 6-ik füzet (mint mindig rendszeren) tömör 5 ivre terjed s a „Kontrapont” szöveg haladt, miáltal e munka most már a lexicon-nyagnak teljes felét karolta föl. A képes mellékletek: Bányászat. Ragadozó állatok. Kályhák és fénytán címekkel négy lapon ötvennél több szép kivitelű

ábrát tartalmaznak. — E hat füzet egygyékötve, mint első rész, 948 lapnyi terjedelemben már tekintélyes kötetet képez és igen jelentékeny irodalmi tényezőként szerepel; mivel pedig a még meg nem jelent füzetek tartalmára soha nem utal, ha nem mindent ott tárgyal, a hol betűrendileg először előfordul használhatóságára nézve most már igen kedvező viszonyokat tüntet föl, a mennyiben a keresett fölvilágosítás a leg több esetben megtalálható és mint gazdag ismeretforrás ugy a közeletben, mint az íróasztalnál is fölöttébb hasznos segédeszközzé fejlődött, melynek megszerzése mindenkinek módjában áll, mert a „Kis-Lexikon” a leg-olesőbb magyar könyv. Az ilyen munka, mely a szellem látókörét oly meglepőleg szélesíti, mely a sokoldalú műveltség és társalgás alapjait oly sikeresen megadja és mely a tudni kívánót tömör, szabatos modorban a világ minden ismeretébe beavatja: ez oly közművelődési eszköz, melynek általánosabb terjesztése nemzeti céljaink elérésére mélyenható toutsággal bír. Ajánljuk a t. közönség figyelmébe.

Felelős szerkesztő: LÓRINCZY GYÖRGY.

Magán-hirdetések.

BLAU VILMOS

férfi-szabó

Rimaszombat, főter és a jánosi-utca sarkán.

Alólírott tisztelettel jelentem Rimaszombat város és vidéke uri közönségének, hogy

férfi-szabó üzletemet

az őszi és téli évadra gazdagon felszereltem mindenféle angol, francia, reichenbergi s több más külföldi gyárdivatos rubaszöveveivel, úgy, hogy jelenleg azon szerencsés helyzetben vagyok, miszerint a

rendelésre készült öltönyök

saját felügyeletem alatt, a legújabb divat szerint gyorsan és jutányos áron készíttetnek.

Ez alkalommal felemlitem még azt is, hogy urak és gyermekek részére a legdivatosabb kelmeből készült mindenféle

kész férfi-ruha raktárt

is tartok, hol mindenki bevásárlásait azonnal eszközölheti. Számos megrendelésért esdve, maradtam a mélyen tisztelt közönség

Rimaszombat, 1885. okt. 26.

kész szolgálja
BLAU VILMOS.

Hirdetmény.

6327. sz. — A rimaszombati kir. tszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a **rimaszombati és tornallyai takarékpénztár** végrehajtóknak **Nagy Mihályné és Nagy József** végrehajtást szenvedő elleni 50 frt és 110 frt tökéketelés és járuléki iránti végrehajtási ügyében a rimaszombati kir. törvényszék területén lévő Putnok község határában fekvő a putnoki 288. sz. tjtjvben foglalt allodialis zsellér beltelken épült Nagy Mihályné szül. Szegedi Erzsébet tulajdonához tartozó 294/325. számú házra 400 frt, a putnoki 585. sz. tjtjben foglalt váltalsággal terhelt 1458. hrsz. szőlőlől Nagy József tulajdonát képező 2/3 részre az árverést 240 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1885. évi december hó 31-ik napján délelőtti 10 órákor Putnok községében a község házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak. Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok beszárnak 10%-át vagyis a putnoki 288. sz. tjtjvben foglalt birtokra 40 frt a putnoki 585. sz. tjtjben foglalt Nagy József birtokára 24 frtot készpénzben, vagy az 1881: LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában, kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni. Kelt Rimaszombatban, 1885-ik évi október hó 2-ik napján. A rimaszombati kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.
Török, kir. tszéki elnök.

Hirdetmény.

A vb. **Suda János** esődtömegéhez tartozó **Béna** (Gömörmege) község határában fekvő 15 hold 1589 négyszögölnyi szántóföld és rét, valamint 158 hold és 1242 négyszögölnyi szántóföld-, rét-, legelő- és erdőből álló birtok és tartozékai, melyek összesen 9883 frt kikiáltási árban vannak felvéve, **1885. év november hó 19-én** délelőtti 10 órákor fognak a rimaszombati kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság telekkönyvi irodájában a esődválasztmányának utólagos jóváhagyásától feltételezeten és akár az eljáró bíróság, akár a esődtömeg gondnoknál (lakás Budapest, VIII. vas-utca 1. sz.) betekinthező árverési feltételek értelmében önkéntes árverés útján eladatni.
Deszkáss Gusztáv, esődtömeg gondnok.

Hirdetmény.

264. sz. — Alulírt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a rimaszombati kir. járásbíró 2455. sz. végzése által **Rimamurány-völgyi vasmű-egylet** végrehajtó javára **Lipták Márton s társai** ellen 222 frt 51 kr. tőke s járuléki követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt és 358 frtba becsült lábas-jóságokból álló ingóság nyilvános árverés útján eladatuak. — Mely árverésnek a 2455. sz. kiküldést rendelő végzés folytán a hely színen, vagyis Kokova község házában leendő eszközlésére 1885. év november hó 23-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűztetik, és ahoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen 1881. évi LX. t. cz. 107. §-a értelmében a legelőbbet igényőnek beszárn alul is eladatni fognak. — Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. cz. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő. — Rimaszombat, 1885. november 7.
Draskovich, kir. bír. végrehajtó.

Hirdetmény.

A nagyrocezi királyi járásbíró mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy **Ferjentsik János** végrehajtónak **Tomesik Mátyás** végrehajtást szenvedő elleni 234 forint tökéketelés és járuléki iránti végrehajtási ügyében a rimaszombati kir. törvényszék a nagyrocezi kir. járásbíró területén lévő Závadka község határában fekvő a závadkai 147. sz. tjtjvben foglalt birtokból Tomesik Mátyás illetőségére az árverést 943 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1885. évi november hó 23-ik napján délelőtti 10 órákor Závadkán a község házában magtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak. Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok beszárnak 10%-át készpénzben, vagy az 1881: LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni. Kelt N.-Röczen, 1885-ik évi május hó 8-ik napján. A nagyrocezi kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóság.
Molifórisz, kir. járásbíró.

Húsmérési-jog bérbeadás.

A Rima-Murány-Salgó-Tarjáni-Vasmű-részvénytársaság salgó-tarjáni-gyár és bányatelepein a húsmérési-jog 1886. évi január 1-től egy folyó évre kiadatik.

Ezen mézarszékéke évi forgalma a 20,000 frtot meghaladja.

A vállalkozó által a gyári és bányaszemélyzetnek előirt hitelre kiszolgáltatott husok értéke minden hó végével a beadott számla alapján a gyári pénztárnál készpénzben kifizettetik.

Vállalkozótól bérösszeg fizetése nem követeltetik, azonban biztosíték gyanánt tartozik 1000 frtot megfelelő értékben letenni.

Ajánlatok folyó évi december 13-ig alólírt igazgatóságához — hol minden egyéb ez ügyre vonatkozó bővebb tájékozás nyerhető, — intézendők.

A Rima-Murány salgó-tarjáni vasmű-részvénytársaság Salgó-tarjáni élmezési üzletének igazgatósága.

2—3